

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В ІТАЛІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Сучасний освітній процес характеризується появою нових підходів, форм і провайдерів освітніх послуг для дорослих. Зміни у галузі освіти нерозривно пов'язані з процесами, що відбуваються у соціально-економічному житті світового співтовариства. Оскільки професійні знання та уміння, набуті в минулому, в нових умовах не завжди задовольняють людину, знижується її професійний рівень, тому зростає значення нових спеціальних знань і навичок, існує потреба в адаптації [1, с. 133].

У наш час вимоги ринку праці змінюються надзвичайно швидко і сучасна освіта має бути гнучкою, щоб відповідати цим викликам і вчасно реагувати на освітні потреби. Як наголошує видатний італійський освітянин, президент Народного Університету Риму Франческо Флоренцано, освіта для дорослих має підлаштовуватись під гнучкість ринку праці та бути готовою задовольнити його потреби. Вона повинна відходити від класичних форм, допомагати працівнику набувати нових компетенцій, щоб він був затребуваний на ринку праці. На думку педагога, доцільно створювати спеціальні освітні фонди, які могли б компенсувати дохід робітника, тимчасово зайнятого навчанням [3, с. 19].

Звідси, метою статті є визначення та дослідження сучасного стану та всіх трансформаційних процесів, яких зазнає освітня система, зокрема освіта дорослих, в наш час глобальних змін та перетворень.

Починаючи з 1997 р., освіта для дорослих надавалась Постійними Територіальними Центрами (ПТЦ) або вечірніми курсами при середній школі (професійній чи загальній). Міністерський Декрет № 455 від 29\7\1997, виданий Міністерством Народної Освіти, запровадив Постійні Територіальні Центри для підготовки та освіти дорослих, які визначались як «місце, де надається та підтримується шкільна освіта і предмети, які складають освіту».

Залежно від характеристики курсів, наприклад, початкові курси для іммігрантів з читання та писання; а також початкові курси для дорослих надавались в ПТЦ, а курси для отримання сертифікату про закінчення середньої школи надавались вечірньою школою.

Зокрема, курси для отримання сертифікату першого циклу освіти (від 6 до 14 років рівень ISCED2) надавались ПТЦ; вечірні

курси для отримання сертифікату про повну середню освіту (рівень ISCED3) видавались середньою школою.

Згідно з проектом Декрету Президента Республіки, який зараз знаходиться в фазі апробації та включає в себе управління дидактичною організацією центрів, нові ТЦОД будуть складатись з ПТЦ та вечірніх курсів, які діяли при середніх та початкових школах. Також будуть визнаватись неформальні та інформальні компетенції майбутніми програмами освіти для дорослих.

Нині в Італії змінилась концепція освіти дорослих. Якщо в 70-х роках минулого століття освіта дорослих запроваджувалась як засіб підвищення культурного та освітнього рівня працюючих дорослих, то тепер ми бачимо іншу картину. Починаючи з кінця 80-х років ХХ сторіччя населення країни поповнилось емігрантами з країн Африки та Азії, переважно неписьменними та без освіти. Виникла необхідність в наданні їм знань, у першу чергу з італійської мови та культури для інтеграції в суспільство. Кризові явища початку ХХІ сторіччя спровокували масштабне безробіття в Італії, в результаті чого стала нагальною потреба в здобуванні нової кваліфікації або і взагалі її зміни, щоб знайти роботу. Зросла маргіналізація суспільства, серед підлітків зросла тенденція припинення навчання в старших класах школи, не отримавши атестату про середню освіту. Жінки, які раніше займались домогосподарством, виявили бажання заробляти власні гроші, працювати з метою підтримати родину в складний час або реалізувати себе у суспільстві. Всі ці явища призвели до того, що Постійні Територіальні Центри для освіти дорослих не в змозі виконувати нову освітню задачу та вимагають реорганізації. Наразі вийшов Закон № 296 від 27\12\2006 про реорганізацію сітки провінційної ТПЦ в ПЦДОД сітку територіальну.

З метою подолання розриву між реаліями ринку праці та освітньої площини декілька років тому був схвалений законодавчий акт про освіту дорослих – Проект Декрету Президента про створення нових Провінційних Центрів для Освіти Дорослих – ПЦОД, (СРІА), що буде визнавати інформальні та неформальні компетенції дорослих студентів [4].

Мета цієї реорганізації полягає в підвищенні рівня освіти дорослого населення, у тому числі емігрантів, з головним акцентом на знання італійської мови відповідно до вимог, поставлених Євросоюзом.

Зараз основними критеріями до змін освітніх потреб є такі чинники, як :

- необхідність компенсації навчання та розвитку дорослих (подолання неграмотності, навчання рахуванню та математичних операцій);
- інноваційні програми для підвищення професійних

навичок та особистісних якостей;

- необхідність розширення культурного рівня.

Відповідно до моніторингу та оцінювання системи освіти дорослих були висунені критичні зауваження, що мають бути виправлені в нових освітніх системах:

- жорсткі вимоги до порядку навчання та організації курсів, майже ідентичні з денними курсами;

- незначна адміністративна, а також дидактична та організаційна автономія в самій структурі освіти дорослих;

- відсутність чіткої та організованої системи кредитів і сертифікації компетенцій та навичок, набутих із трудовим досвідом та відсутність визнання кожного рівня та типу освіти. Як свідчить італійський науковець Аугуста Марконі, італійська система освіти дорослих відчуває нестачу національних кваліфікаційних кадрів та національних стандартів професійної підготовки в сфері формальної та неформальної освіти [5];

- відсутність системи дистанційної освіти, що унеможливує навчання тих, хто знаходиться далеко та має бажання навчатись.

Зміни в сфері освіти нерозривно пов'язані із процесами, що відбуваються в соціально-політичному й економічному житті світового співтовариства. Інформаційна революція і формування нового типу суспільного устрою – інформаційного суспільства – висувають інформації та знання на перші позиції. Знання в прямому розумінні цього слова можливі лише за наявності двох умов: достатності інформації та розуміння її змісту. Мета використання інформаційних технологій – забезпечення ефективної інформаційної підтримки навчально-виховного процесу [2].

Декрет Міністерства Народної Освіти від 25.10.2007 визначив загальні критерії, за якими були реорганізовані Постійні Територіальні Центри в Територіальні Центри для Освіти Дорослих та яким вимогам вони повинні відповідати:

- 1) *інноваційні освітні матеріали;*
- 2) *освітні програми гнучкі та піддаються коректуванню;*
- 3) *прозорість шляхом визнання системи кредитів;*
- 4) *зв'язок з культурним середовищем;*
- 5) *поновлення освіти в дорослому віці;*
- 6) *вивчення лінгвістичних та соціальних предметів.*

Отже, можемо констатувати, що система освіти Італії орієнтується на постійно зростаючий освітній попит. Якщо говорити про нові ТЦОД, хочемо зауважити, що вони спрямовані на вирішення таких освітніх завдань:

1. Стосовно початкового рівня освіти:

- закінчення першого рівня освіти, що передбачається початковою школою, а також отримання документу про закінчення першого рівня навчання;

- досягнення рівня освіти, який передбачається діючим наказом,
- об'єднання знань і компетенцій та їх сертифікація для виконання зобов'язань згідно з інструкцією ст. 622 Закону 296\06;
- акумуляція знань для отримання сертифікату про обов'язкову освіту, що передбачається ст. 622 Закону 296\06.

2. Стосовно середньої освіти:

- практичне оволодіння навичками читання та писання з метою практичного оволодіння знаннями та компетенціями обов'язкової освіти та отримання документу про повну середню освіту;
- знання італійської мови іммігрантами для їх лінгвістичної та соціальної інтеграції.

Завдяки змінам в організації Італійських Центрив для освіти дорослих від 2011 р., нові центри являють собою тип автономних навчальних закладів:

- яким надали організаційну та дидактичну підтримку, яка може бути скоректована в залежності від території та місця розташування;
- була реалізована освітня пропозиція, спрямована на отримання кваліфікації та сертифікації на першому рівні навчання, якщо термін навчання необхідно зменшити з певних причин;
- нові центри мають таку ж саму автономію, що надається всім навчальним закладам та однаковий штат і функції;
- вони мають такі самі керівні органи.

Нові центри організовані в такий спосіб, що мають тісний зв'язок з місцевими автономіями, професійним ринком та спрямовані на надання затребуваних професійних компетенцій.

Потрібно окремо сказати про нові програми для освіти дорослих. Провінціальні Центри для Освіти Дорослих організовані за принципом персоналізації та спрямовані на кожного дорослого студента. Так звана «Освітня Індивідуальна Платформа» оговорюється студентами та викладачем («Рада класу») та є документом, в якому зібрана вся інформація про знання студента, його здібності та набуті компетенції, як неформальні, так і інформальні, на початок виконання програми дорослим студентом.

Наступні декрети, що будуть виходити в майбутньому, будуть містити в собі нові правила визнання кредитної системи (для навчання формального, неформального та інформального), що будуть корисними для прийому на курси (кожного рівня) нових ПЦОД. Доля населення у віці між 25 та 64 роками, що відвідували курси для освіти дорослих в 2001 році – 4,6 % у порівнянні з 12,5 % відвідувачів в 2010 р.

Таким чином, проведене дослідження дозволило зробити

наступні висновки: розвиток освіти дорослих в Італії відбувається у контексті європейських інтеграційних та глобалізаційних процесів; освіта дорослих є однією із важливих складових освітнього процесу Італії; широко охоплюються освітою незахищені шари населення, що посилює функцію соціального захисту людини; освіта відповідає сучасним потребам суспільства і викликає часу та відходить від класичних негнучких та стабільних форм.

Перспективою подальших досліджень вбачаємо проблему вивчення засад діяльності вищих навчальних закладів для дорослих в Італії – народних університетів.

Література

1. Сігаєва Л.Є. Тенденції розвитку освіти дорослих в Україні на початку XXI ст. / Л.Є. Сігаєва // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи : зб. наук. пр. – К.: ТОВ ВД «ЕКМО», 2011. – Вип. 3, ч. II. – С. 132-133.

2. Стефаненко П. Дидактичні особливості дистанційного навчання у вищій школі / Павло Стефаненко // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – № 1. – С. 22-33.

3. Florenzano F. Ipotesi per un sistema di formazione continua in Umbria / F. Florenzano. – Roma : Agenzia Umbria Ricerca, 2004. – P. 19.

4. Закон № 296 від 27/12/2006 про реорганізацію сітки провінційної ТПЦ в ПЦДОД сітку територіальну [Електронний ресурс] / LEGGE 27/12/ 2006, n. 296. – Режим доступу 5.11.2013: <Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge finanziaria 2007). (GU n.299 del 27-12-2006 - Suppl. Ordinario n. 244)>. – Загол. з екрану. – Мова італ.

5. Marconi A. Da Centri Territoriali Permanenti a Centri provinciali di formazione per Adulti / A. Marconi [Електронний ресурс]. – Режим доступу 7.11.2013: <http://giuriweb.unich.it/formazione/slide_centri_territoriali.pdf>. – Загол. з екрану. – Мова італ.

Чеботарёва Елена Александровна – преподаватель иностранного языка Межрегиональной академии управления персоналом
E-mail: chebotareva_lena@mail.ru

ТРАНСФОРМАЦИЯ ЗАВЕДЕНИЙ ДЛЯ ОБРАЗОВАНИЯ ВЗРОСЛЫХ КАК ОТВЕТ НА СОВРЕМЕННЫЕ ВЫЗОВЫ

Аннотация: В статье описаны образовательные тенденции и преобразования, которые происходят в системе образования взрослых в Италии в период глобализации, кризиса и экономических преобразований. Раскрываются процессы, нацеленные на преодоление образовательных вызовов.

Ключевые слова: образование взрослых, Постоянные Территориальные Центры, обучение взрослых, образовательные системы, образовательные потребности.

Elena Chebotarova – Teacher of English and Russian for Foreigners in MAUP, Kiev
E-mail: chebotareva_lena@mail.ru

TRANSFORMATION OF EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS FOR ADULT EDUCATION IN ITALY AS A RESPONSE ON MODERN DEMANDS

Summary. *The article deals with the educational tendencies and transformations that take place in the Italian system of adult education at the period of globalization, crises and economical changes. The ongoing processes in the field of adult education aimed at the modern educational demands are being enclosed. Adult education in Italy now is facing new challenges and it is closely connected with changes in Italian economy and social migration processes all over the world. New personal approach to each adult student is a key task of a new concept. A new idea – not only to educate an adult student but as well to support it financially – is being discussed among Italian scientists. New educational centers are aimed not only on enlarging of cultural basis of Italian workers as it was envisaged but also on education of illiterate migrants who become members of this society. Young people giving up studying are also a challenge to education system. Only new personal approach with the help of distant education can contribute to the solving this problem. Constantly changing range of electronic devices and new skills demanded for using it, new computer programs motivate adult learners to visit special courses. All formal skills and knowledge will be certified as well as informal and non-formal.*

Key words: *adult education, Centri Territoriali Permanenti, adult learning, educational system, educational demands.*

Bibliography

1. Sigayeva L.Ye. Tendenciya rozvy`tku osvity` dorosly`x v Ukrayini na pochatku XXI st. / Sigayeva L.Ye. // *Osvita dorosly`x: teoriya, dosvid, perspekty vy`* : zb. nauk. pr. – K.: TOV VD «EKMО», 2011. – Vy`p. 3, chast. II. – S. 132-133.

2. Stefanenko P. Dy`dakty`chni osobly`vosti dy`stancijnogo navchannya u vy`shnij shkoli / P. Stefanenko // *Pedagogika i psy`xologiya profesijnoyi osvity`*. – 2004. – №1. – S. 22-33.

3. Florenzano F. Ipotesi per un sistema di formazione continua in Umbria / F. Florenzano // . – Roma: Agenzia Umbria Ricerca, 2004. – P. 19.

4. Zakon № 296 vid 27/12/2006 pro reorganizaciyu sitky` provincijnoyi TPCz v PCzDOD sitku tery`torial`nu [Elektronny`] resurs] / LEGGE 27/12/ 2006, n. 296. – Rezhym`m dostupu 5.11.2013: <Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge finanziaria 2007). (GU n.299 del 27-12-2006 - Suppl. Ordinario n. 244)>. – Zagol. z ekranu. – Mova ital.

5. Marconi A. Da Centri Territoriali Permanenti a Centri provinciali dilstruzione per Adulti / A. Marconi [Elektronny`] resurs]. – Rezhim`m dostupu 7.11.2013: <[http://giuriweb.unich.it/formazione/slide_centri_territoriali. pdf](http://giuriweb.unich.it/formazione/slide_centri_territoriali.pdf)>. – Zagol. z ekranu. – Mova ital.

УДК 17:111.852:7.071 Воробкевич С.

Філіпчук Георгій Георгійович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України
E-mail: andragogika@ukr.net

ПРИНЦИПИ НАРОДНОСТІ В ТВОРЧОСТІ С. ВОРОБКЕВИЧА

Природно, що народ завжди в будь-які часи, зокрема і коли в силу історичних обставин позбавлявся державності, володів певною системою виховання, яке, передусім, ґрунтувався на